Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

4. oktoober 2024*

Eelotsusetaotlus – Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel – Määrus (EL) 2016/679 – Artikli 5 lõike 1 punkt a – Töötlemise seaduslikkus – Artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt f – Töötlemise vajalikkus vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral – Mõiste „õigustatud huvi“ – Ärihuvi – Spordialaliit – Spordialaliidu liikmete isikuandmete sponsoritele tasu eest kättesaadavaks tegemine ilma nende liikmete nõusolekuta

Kohtuasjas C-621/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel rechtbank Amsterdami (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 22. septembri 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. septembril 2022, menetluses

Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond

versus

Autoriteit Persoonsgegevens,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president O. Spineanu-Matei, kohtunikud J.-C. Bonichot ja L. S. Rossi (ettekandja),

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond, esindajad: *advocaten* E. W. S. Peperkamp, O. M. van Rikxoort ja S. E. A. Vermeer-de Jongh,

– Autoriteit Persoonsgegevens, esindajad: *advocaten* M. H. L. Hemmer ja T. N. Sanders,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja J. M. Hoogveld,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Itaalia valitsus, esindajad: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* E. De Bonis,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouchagiar ja H. Kranenborg,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1; edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbondi (Madalmaade kuninglik tenniseliit, edaspidi „KNLTB“) ja Autoriteit Persoonsgegegevensi (Madalmaade andmekaitseamet, edaspidi „AP“) vahelises kohtuvaidluses seoses viimase otsusega määrata KNLTB-le trahv isikuandmete kaitse üldmääruse normide rikkumise eest.

Õiguslik raamistik

Isikuandmete kaitse üldmäärus

3 Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendused 1, 4, 10, 39 ja 47 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel on põhiõigus. Euroopa Liidu põhiõiguste harta („harta“) artikli 8 lõikes 1 ja [ELTL] artikli 16 lõikes 1 on sätestatud, et igaühel on õigus oma isikuandmete kaitsele.

[…]

(4) Isikuandmete töötlemine peaks olema mõeldud teenima inimesi. Õigus isikuandmete kaitsele ei ole absoluutne õigus, vaid seda tuleb kaaluda vastavalt selle ülesandele ühiskonnas ning tasakaalustada muude põhiõigustega vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele. Käesolevas määruses austatakse kõiki põhiõigusi ning peetakse kinni aluslepingutes sätestatud ja hartas tunnustatud põhimõtetest, eelkõige õigusest era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamisele, isikuandmete kaitsest, mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusest, sõna- ja teabevabadusest, ettevõtlusvabadusest, õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning kultuurilisele, usulisele ja keelelisele mitmekesisusele.

[…]

(10) Selleks et tagada füüsiliste isikute järjekindel ja kõrgetasemeline kaitse ning kõrvaldada takistused isikuandmete liikumisel [Euroopa L]iidus, peaks füüsiliste isikute õiguste ja vabaduste kaitse selliste andmete töötlemisel olema kõigis liikmesriikides samal tasemel. Isikuandmete töötlemisel tuleks tagada füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitse eeskirjade järjekindel ja ühtne kohaldamine kogu liidus. […]

[…]

(39) Isikuandmete igasugune töötlemine peaks olema seaduslik ja õiglane. Füüsilisi isikuid puudutavate isikuandmete kogumine, kasutamine, lugemine või muu töötlemine ja nende andmete töötlemise ulatus praegu või tulevikus peaks olema nende jaoks läbipaistev. […]

[…]

(47) Töötlemise õiguslikuks aluseks võib olla vastutava töötleja (sealhulgas sellise vastutava töötleja, kellele võidakse isikuandmeid avaldada, või kolmanda isiku) õigustatud huvi, tingimusel et andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused ei ole tähtsamad, võttes arvesse andmesubjekti mõistlikke ootusi, mis põhinevad tema suhtel vastutava töötlejaga. Selline õigustatud huvi võib olemas olla näiteks siis, kui andmesubjekti ja vastutava töötleja vahel on asjakohane ja sobiv suhe, näiteks kui andmesubjekt on vastutava töötleja klient või töötab tema teenistuses. Igal juhul tuleks õigustatud huvi olemasolu hoolikalt hinnata, sealhulgas seda, kas andmesubjekt võib andmete kogumise ajal ja kontekstis mõistlikkuse piires eeldada, et isikuandmeid võidakse sellel otstarbel töödelda. Andmesubjekti huvid ja põhiõigused võivad olla vastutava töötleja huvidest tähtsamad eelkõige juhul, kui isikuandmeid töödeldakse olukorras, kus andmesubjektil ei ole mõistlik eeldada edasist töötlemist. […] Isikuandmete töötlemist otseturunduse eesmärgil võib lugeda õigustatud huviga töötlemiseks.“

4 Määruse artikli 1 „Reguleerimisese ja eesmärgid“ lõikes 2 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega kaitstakse füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi, eriti nende õigust isikuandmete kaitsele.“

5 Nimetatud määruse artiklis 4 on ette nähtud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „isikuandmed“ – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal;

2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamise, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[…]

7) „vastutav töötleja“ – füüsiline või juriidiline isik, avaliku sektori asutus, amet või muu organ, kes üksi või koos teistega määrab kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid; kui sellise töötlemise eesmärgid ja vahendid on kindlaks määratud liidu või liikmesriigi õigusega, võib vastutava töötleja või tema määramise konkreetsed kriteeriumid sätestada liidu või liikmesriigi õiguses;

[…]

11) andmesubjekti „nõusolek“ – vabatahtlik, konkreetne, teadlik ja ühemõtteline tahteavaldus, millega andmesubjekt kas avalduse vormis või selge nõusolekut väljendava tegevusega nõustub tema kohta käivate isikuandmete töötlemisega;

[…]“.

6 Sama määruse artiklis 5 „Isikuandmete töötlemise põhimõtted“ on sätestatud:

„1. Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et

a) töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev („seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus“);

b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid ei töödelda hiljem viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus; […]

c) isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt („võimalikult väheste andmete kogumine“);

[…]

2. Lõike 1 täitmise eest vastutab ja on võimeline selle täitmist tõendama vastutav töötleja („vastutus“).“

7 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6 „Isikuandmete töötlemise seaduslikkus“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

a) andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil;

[…]

f) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps.

Esimese lõigu punkti f ei kohaldata, kui isikuandmeid töötleb avaliku sektori asutus oma ülesannete täitmisel.

[…]“.

8 Määruse artikli 13 „Teave, mis tuleb anda juhul, kui isikuandmed on kogutud andmesubjektilt“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui andmesubjektiga seotud isikuandmeid kogutakse andmesubjektilt, teeb vastutav töötleja isikuandmete saamise ajal andmesubjektile teatavaks kogu järgmise teabe:

[…]

c) isikuandmete töötlemise eesmärk ja õiguslik alus;

d) kui isikuandmete töötlemine põhineb artikli 6 lõike 1 punktil f, siis teave vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvide kohta;

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9 Eelotsusetaotlusest nähtub, et KNLTB on spordialaliit, mis on asutatud ühingu vormis. Selle liikmed on temaga liitunud tenniseklubid ja nende liikmed. Kui isik saab KNLTB-ga liitunud tenniseklubi liikmeks, saab temast nimelt automaatselt ka KNLTB liige. KNLTB teeb koostööd sponsoritega, et – nagu ta väidab – suurendada tennise populaarsust ja nähtavust ning temaga liitunud liikmete arvu.

10 KNLTB edastas 2018. aastal oma liikmete isikuandmed kahele sponsorile, nimelt sporditooteid müüvale äriühingule SportshopsDirect BV (edaspidi „TennisDirect“) ja Nederlandse Loterij Organisatie BV-le (edaspidi „NLO“), kes on suurim hasartmängude ja kasiinomängude pakkuja Madalmaades. KNLTB sai sponsoritelt kõnealuste isikuandmete edastamise eest tasu.

11 Täpsemalt edastas KNLTB 11. juunil 2018 TennisDirectile oma liikmete nimed, aadressid ja elukohad, et viimane saaks postiga saata sooduspakkumisi sisaldava reklaamvoldiku. Selleks edastas TennisDirect need andmed omakorda PostNLi postiteenusele selle voldiku trükkimiseks.

12 Peale selle edastas KNLTB 29. juunil 2018 NLO-le lisaks oma liikmete nimedele, aadressidele ja elukohale ka nende sünnikuupäevad, lauatelefoninumbrid, mobiiltelefoninumbrid ja e-posti aadressid ning nende tennisklubide nimed, millega need liikmed olid liitunud. Need andmed edastati telefonikampaania tegemiseks, mille jaoks andis NLO need andmed üle kõnekeskustele, kelle vahendusel ta kampaaniat tegi.

13 KNLTB mõne liikme esitatud kaebuste alusel leidis AP, et KNLTB rikkus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkte a ja f koostoimes selle määruse artikli 5 lõike 1 punktiga a, kuna ta edastas oma liikmete isikuandmed ilma nende nõusolekuta ja ilma õiguspärase aluseta nende andmete edastamiseks. Seetõttu määras AP 20. detsembri 2019. aasta otsusega KNLTB-le trahvi summas 525 000 eurot.

14 KNLTB esitas selle otsuse peale kaebuse rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

15 Kuigi põhikohtuasja poolte vahel ei ole vaidlust selles, et KNLTB ei olnud saanud oma üksikutelt liikmetelt nõusolekut nende kohta käivate isikuandmete edastamiseks eespool nimetatud sponsoritele ning et asjaomase töötlemise alusena ei saa tugineda isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktile a, väitis KNLTB, et nende andmete edastamine põhineb õigustatud huvil isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses. See huvi seisneb ühelt poolt tugeva sideme loomises ühenduse ja selle liikmete vahel ning teiselt poolt selles, et ta saab pakkuda oma liikmetele liitumise eest lisaväärtust, kuna liikmed saavad partneritelt allahindlusi ja pakkumisi, mis võimaldavad neil harrastada tennist taskukohase ja kättesaadava hinnaga.

16 AP leiab, et õigustatud huvid isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses on üksnes seaduses tunnustatud ja kindlaks määratud huvid. AP väitel peab tegemist olema huvidega, mida liidu seadusandja või liikmesriigi seadusandja peab kaitset väärivaks ning mida tuleb hinnata „positiivse kriteeriumi“ alusel. Käesolevas asjas seda tehtud ei ole.

17 KNLTB on teistsugusel arvamusel, väites, et õigustatud huvi ei pea tingimata tulenema põhiõigusest või õiguspõhimõttest, vaid et iga huvi võib kujutada endast õigustatud huvi, välja arvatud juhul, kui see on seadusega vastuolus, mistõttu tuleb sellist huvi hinnata „negatiivse kriteeriumi“ alusel.

18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimunud menetluse käigus toimus selle menetluse poolte vahel mõttevahetus selle üle, mida tähendab mõiste „õigustatud huvi“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktis f ja eelkõige selle üle, kas puhtalt ärihuvi, mis seisneb tenniseühenduse liikmete isikuandmete müügis ilma nende nõusolekuta sponsoritele otseturunduse eesmärgil, saab pidada õigustatud huviks.

19 Kuna rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus) kahtleb selles, kuidas tõlgendada mõistet „õigustatud huvi“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses, otsustas ta neil asjaoludel menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kuidas peab [eelotsusetaotluse esitanud kohus] tõlgendama mõistet „õigustatud huvi“ [isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses]?

2. Kas seda mõistet tuleb tõlgendada nii, nagu vastustaja seda tõlgendab? Kas see hõlmab eranditult seaduses tunnustatud ja kindlaks määratud huve?

3. Kas iga huvi võib olla õigustatud huvi seni, kuni see ei ole seadusega vastuolus? Täpsemalt, kas puhtalt ärihuvi ja käesolevas asjas vaidluse all olev huvi, nimelt isikuandmete tasu eest andmesubjekti nõusolekuta kättesaadavaks tegemine, tuleb teatud asjaoludel lugeda õigustatud huviks? Kui vastus on jaatav: millised asjaolud määravad, kas puhtalt ärihuvi on õigustatud huvi?“

Menetlus Euroopa Kohtus

20 Euroopa Kohtu president peatas 3. mai 2023. aasta otsusega käesoleva menetluse kuni kohtuotsuse tegemiseni kohtuasjas C-252/21, Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused).

21 Vastavalt Euroopa Kohtu presidendi 3. augusti 2023. aasta otsusele teavitas kohtukantselei eelotsusetaotluse esitanud kohut 4. juuli 2023. aasta kohtuotsusest Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused) (C-252/21, EU:C:2023:537), paludes tal teada anda, kas ta soovib seda kohtuotsust arvestades jääda täielikult või osaliselt eelotsusetaotluse juurde, ning taotluse osalise tagasivõtmise korral esitada põhjused, miks ta jääb osaliselt eelotsusetaotluse juurde.

22 See kohus märkis 14. veebruaril 2024 Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud kirjas, et ta jääb oma eelotsusetaotluse juurde.

Eelotsuse küsimuste analüüs

23 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses olev kohtuasi lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (20. juuni 2024. aasta kohtuotsus Greislzel, C-35/23, EU:C:2024:532, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

24 Käesoleval juhul puudutavad eelotsuse küsimused võimalust põhjendada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f alusel seda, et spordiühing edastab oma liikmete isikuandmed tasu eest selle ühingu sponsoritele reklaamikampaaniate tegemiseks.

25 Sellest järeldub, et eelotsuse küsimustega, millele tuleb vastata koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemist, mis seisneb spordialaliidu liikmete isikuandmete tasu eest edastamises eesmärgiga rahuldada vastutava töötleja ärihuvi, võib pidada vajalikuks vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi saavutamiseks selle sätte tähenduses, ja kas see nõuab, et selline huvi oleks kindlaks määratud seadusega.

26 Nendele küsimustele vastamiseks tuleb kõigepealt meenutada, et isikuandmete kaitse üldmääruse eesmärk on nähtuvalt selle määruse artiklist 1 ning põhjendustest 1 ja 10 eelkõige tagada füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste ning eeskätt neile harta artikli 8 lõikega 1 ja ELTL artikli 16 lõikega 1 tagatud õiguse eraelu puutumatusele kõrgetasemeline kaitse juhul, kui töödeldakse neid puudutavaid isikuandmeid (7. märtsi 2024. aasta kohtuotsus IAB Europe, C-604/22, EU:C:2024:214, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Seda eesmärki silmas pidades peab igasugune isikuandmete töötlemine olema kooskõlas määruse artiklis 5 nimetatud töötlemispõhimõtetega ning vastama sama määruse artiklis 6 loetletud seaduslikkuse tingimustele (vt selle kohta 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 208, ning 11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Meta Platforms Ireland (esindushagi), C-757/22, EU:C:2024:598, punkt 49).

28 Sellega seoses tuleb rõhutada, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punkti a kohaselt tuleb isikuandmeid töödelda seaduslikult, õiglaselt ja andmesubjektile läbipaistvalt.

29 Täpsemalt, nagu Euroopa Kohus on otsustanud, näeb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimene lõik ette ammendava ja piirava loetelu juhtudest, mil isikuandmete töötlemist saab pidada seaduslikuks. Nii peab isikuandmete töötlemine selleks, et seda saaks pidada

õiguspäraseks, kuuluma mõne selles sättes ette nähtud juhtumi alla (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 90).

30 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui ja kuivõrd andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil. Kui sellist nõusolekut ei ole antud või seda ei ole antud vabatahtlikult, konkreetselt, teadlikult ja ühemõtteliselt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 11 tähenduses, on selline töötlemine siiski põhjendatud, kui see vastab mõnele selle määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktides b–f nimetatud vajadusele.

31 Selles kontekstis tuleb viimati nimetatud sättes ette nähtud põhjendusi osas, milles need võimaldavad ilma andmesubjekti nõusolekuta toimuva isikuandmete töötlemise seaduslikuks muuta, tõlgendada kitsalt (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 Lisaks, nagu Euroopa Kohus on otsustanud, ei ole juhul, kui on võimalik tuvastada, et isikuandmete töötlemine on vajalik mõne isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktides b–f ette nähtud põhjenduse seisukohast, vaja kindlaks teha, kas see töötlemine kuulub ka neist põhjendustest mõne teise alla (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 kohaselt lasub vastutaval töötlejal kohustus tõendada, et selliseid andmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid töödeldakse seaduslikult, õiglaselt ja andmesubjektile läbipaistvalt. Lisaks sellele on vastavalt kõnealuse määruse artikli 13 lõike 1 punktile c vastutava töötleja kohustus juhul, kui isikuandmeid kogutakse andmesubjektilt, viimast teavitada nende andmete töötlemise eesmärgist ja sellise töötlemise õiguslikust alusest (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 95).

34 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et KNLTB liikmed ei ole andnud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktis a sätestatud nõusolekut selleks, et KNLTB edastaks nende kohta käivad isikuandmed tasu eest kolmandatele isikutele, eelkõige TennisDirectile ja NLO-le.

35 Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks kontrollida, kas selle määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f sätetele, millele on eelotsusetaotluses täpsemalt viidatud, saab tugineda selleks, et põhjendada niisuguste andmete avaldamist kolmandatele isikutele.

36 Sellega seoses tuleb märkida, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid.

37 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, on selles sättes ette nähtud kolm kumulatiivset tingimust, mis peavad olema täidetud, et isikuandmete töötlemine oleks seaduslik: esiteks peab vastutaval töötlejal või kolmandal isikul olema õigustatud huvi, teiseks peab isikuandmete

töötlemine olema selle õigustatud huvi elluviimiseks vajalik ja kolmandaks ei tohi andmekaitse subjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused olla kaalukamad kui vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Mis esiteks puudutab „õigustatud huvi“ olemasolu tingimust olukorras, kus isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole seda mõistet määratletud, siis nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, saab õigustatuks pidada suurt hulka huve (vt selle kohta 7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus SCHUFA Holding (täitmata jäänud võlakohustusest vabastamine), C-26/22 ja C-64/22, EU:C:2023:958, punkt 76).

39 Nagu nähtub ka isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendusest 47, mis käsitleb mõistet „õigustatud huvi“, ei ole liidu seadusandja selleks, et vastutava töötleja poolne isikuandmete töötlemine oleks õigustatud selle määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses, nõudnud, et vastutava töötleja huvi oleks ette nähtud seaduses. See järeldus peab paika seda enam, et mainitud põhjenduses on näitena õigustatud huvidest, millele vastutav töötleja võib tugineda, ära toodud töötlemine üldisel otseturunduse eesmärgil.

40 Kuigi mõiste „õigustatud huvi“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses ei piirdu ainult seaduses tunnustatud ja kindlaks määratud huvidega, nõuab see siiski, et väidetav õigustatud huvi oleks seaduslik.

41 Lisaks tuleb märkida, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 13 lõike 1 punkti d kohaselt peab vastutav töötleja hetkel, mil andmesubjektilt kogutakse tema kohta käivaid isikuandmeid, viimasele teatavaks tegema, milliseid õigustatud huve taotletakse, kui töötlemine põhineb selle määruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktil f (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 107).

42 Mis teiseks puudutab tingimust, et isikuandmete töötlemine peab olema taotletava õigustatud huvi saavutamiseks vajalik, siis kohustab see eelotsusetaotluse esitanud kohut kontrollima, kas andmetöötlusega taotletavat õigustatud huvi ei ole mõistlikult võimalik sama tõhusalt saavutada muude vahenditega, mis riivavad vähem andmesubjektide põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige harta artiklitega 7 ja 8 tagatud õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele (7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus SCHUFA Holding (täitmata jäänud võlakohustusest vabastamine), C-26/22 ja C-64/22, EU:C:2023:958, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Selles kontekstis tuleb samuti meenutada, et töötlemise vajalikkuse tingimust tuleb analüüsida koostoimes isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktis c sätestatud „võimalikult väheste andmete kogumise“ põhimõttega, mille kohaselt peavad isikuandmed olema „asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt“ (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 109 ning seal viidatud kohtupraktika).

44 Viimaks, mis kolmandaks puudutab tingimust, et andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused ei tohi üles kaaluda vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi, siis on Euroopa Kohus juba otsustanud, et see eeldab esinevate vastanduvate õiguste ja huvide kaalumist, mis sõltub põhimõtteliselt konkreetse juhtumi konkreetsetest asjaoludest, ja järelikult on see kaalumine eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne, kel tuleb seejuures neid

konkreetseid asjaolusid arvesse võtta (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 110 ning seal viidatud kohtupraktika).

45 Lisaks võivad andmesubjekti huvid ja põhiõigused nähtuvalt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendusest 47 üles kaaluda vastutava töötleja huvid eelkõige juhul, kui isikuandmeid töödeldakse olukorras, kus andmesubjektil ei ole mõistlik eeldada sellist töötlemist (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 112).

46 Kuigi lõppkokkuvõttes on seega eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas põhikohtuasjades kõne all oleva isikuandmete töötlemise puhul on kolm käesoleva kohtuotsuse punktis 37 osutatud tingimust täidetud, võib Euroopa Kohus eelotsusetaotlusele vastates esitada täpsustusi, mis annavad liikmesriigi kohtule juhised otsuse tegemisel (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 96, ning 7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus SCHUFA Holding (täitmata jäänud võlakohustusest vabastamine), C-26/22 ja C-64/22, EU:C:2023:958, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Mis puudutab käesoleval juhul esiteks tingimust, et vastutaval töötlejal või kolmandal isikul peab olema õigustatud huvi isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses, siis viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus vastutava töötleja, st sellise spordialaliidu nagu KNLTB ärihuvile, mis seisneb oma liikmete isikuandmete tasu eest edastamises kolmandatele isikutele – käesoleval juhul nimelt sporditoodete müügiga tegelevale äriühingule ning hasartmängude ja kasiinomängude pakkujale Madalmaades – reklaami või turunduse eesmärgil eelkõige selleks, et viimane saaks neile liikmetele saata reklaamsõnumeid ja sooduspakkumisi.

48 Sellega seoses ei ole Euroopa Kohus välistanud, et vastutava töötleja ärihuvi, mis seisneb reklaamipinna turustamises ja müügis turunduse eesmärgil, võib pidada õigustatud huviks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses (vt analoogia alusel 13. mai 2014. aasta kohtuotsus Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 73).

49 Neil asjaoludel võib vastutava töötleja niisugune ärihuvi, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 47, kujutada endast õigustatud huvi isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tähenduses, kui see ei ole seadusega vastuolus. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on siiski juhtumipõhiselt hinnata, kas selline huvi on olemas, võttes arvesse kohaldatavat õiguslikku raamistikku ja juhtumi kõiki asjaolusid.

50 Juhul kui sellist huvi peetakse õigustatuks, peab vastutav töötleja selleks, et selle huvi taotlemine võimaldaks töödelda isikuandmeid isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f alusel, täitma kõiki muid kohustusi, mis tal kõnealuse määruse kohaselt lasuvad.

51 Mis teiseks puudutab tingimust, et töötlemine peab olema vajalik nimetatud huvi saavutamiseks, ja eelkõige küsimust, kas on olemas andmesubjektide põhiõigusi ja -vabadusi vähem riivavaid ja sama sobivaid vahendeid, siis tuleb tõdeda, et sellisel spordialaliidul nagu KNLTB, kes soovib tasu eest edastada oma liikmete isikuandmeid kolmandatele isikutele, oleks võimalik oma liikmeid eelnevalt teavitada ja küsida neilt, kas nad soovivad, et nende andmed edastataks mainitud kolmandatele isikutele reklaami või turunduse eesmärgil.

52 See lahendus võimaldaks sellistel liikmetel vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 43 mainitud võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttele säilitada kontrolli enda isikuandmete töötlemise üle ja seega piirata nende andmete avaldamist sellega, mis on andmete edastamise ja töötlemise seisukohalt tegelikult vajalik ja asjakohane (vt analoogia alusel 12. septembri 2024. aasta kohtuotsus HTB Neunte Immobilien Portfolio ja Ökorenta Neue Energien Ökostabil IV, C-17/22 ja C-18/22, EU:C:2024:738, punkt 60).

53 Selline menetlus, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis, võiks kaasa tuua väiksema riive andmesubjekti isikuandmete konfidentsiaalsuse kaitse õigusesse, võimaldades samas vastutaval töötlejal sama tõhusalt taotleda õigustatud huvi, millele ta tugineb, kuid seda asjaolu peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus (vt analoogia alusel 12. septembri 2024. aasta kohtuotsus HTB Neunte Immobilien Portfolio ja Ökorenta Neue Energien Ökostabil IV, C-17/22 ja C-18/22, EU:C:2024:738, punkt 61).

54 Mis kolmandaks puudutab huvisid, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab põhikohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades kaaluma, siis peab see kohus võtma arvesse eelkõige andmesubjekti mõistlikke ootusi, kõnealuse töötlemise ulatust ja selle mõju puudutatud isikule (4. juuli 2023. aasta kohtuotsus Meta Platforms jt (suhtlusvõrgustiku kasutamise tüüptingimused), C-252/21, EU:C:2023:537, punkt 116).

55 Sellise kaalumise käigus on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas tennisklubide liikmete harta artikli 8 lõikega 1 ja ELTL artikli 16 lõikega 1 kaitstud õigused eraelu puutumatusele, kui töödeldakse nende kohta käivaid isikuandmeid, võivad üleriigilise tenniseliidu ärihuvi üles kaaluda. Seda silmas pidades tuleb nähtuvalt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendusest 47 erilist tähelepanu pöörata küsimusele, kas need liikmed võisid ajal, mil nende isikuandmeid koguti tenniseklubi liikmeks saamise eesmärgil, mõistlikult eeldada, et need andmed avaldatakse tasu eest kolmandatele isikutele, käesoleval juhul KNLTB sponsoritele, reklaami ja turundamise eesmärgil.

56 Lisaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus võtma arvesse asjaolu, et kõnealused andmed edastatakse muu hulgas sellisele hasart- ja kasiinomängude pakkujale nagu NLO, kelle reklaami- ja turundustegevus on küll õiguspärane, kuid toimub kontekstis, mida vastupidi isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 47 märgitule ei näi iseloomustavat asjakohane ja sobiv suhe andmesubjektide ja vastutava töötleja vahel. Lisaks võib selliste andmete töötlemine teatud asjaoludel avaldada kahjulikku mõju asjaomastele tenniseklubide liikmetele, kuna see tegevus võib nende liikmete jaoks kaasa tuua hasartmängusõltuvuse tekke ohu.

57 Eeltoodut arvestades tuleb eelotsuse küsimustele vastata, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemist, mis seisneb spordialaliidu liikmete isikuandmete tasu eest edastamises eesmärgiga rahuldada vastutava töötleja ärihuvi, võib pidada vajalikuks vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi saavutamiseks selle sätte tähenduses ainult tingimusel, et see töötlemine on rangelt vajalik asjaomase õigustatud huvi saavutamiseks ning kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvestades ei kaalu nende liikmete huvid või põhiõigused ja -vabadused seda õigustatud huvi üles. Kuigi see säte ei nõua, et selline huvi oleks kindlaks määratud seadusega, nõuab see, et väidetav õigustatud huvi oleks seaduslik.

Kohtukulud

58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkti f

tuleb tõlgendada nii, et

isikuandmete töötlemist, mis seisneb spordialaliidu liikmete isikuandmete tasu eest edastamises eesmärgiga rahuldada vastutava töötleja ärihuvi, võib pidada vajalikuks vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi saavutamiseks selle sätte tähenduses ainult tingimusel, et see töötlemine on rangelt vajalik asjaomase õigustatud huvi saavutamiseks ning kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvestades ei kaalu nende liikmete huvid või põhiõigused ja -vabadused seda õigustatud huvi üles. Kuigi see säte ei nõua, et selline huvi oleks kindlaks määratud seadusega, nõuab see, et väidetav õigustatud huvi oleks seaduslik.

Allkirjad